

The National Digital Information Infrastructure and Preservation Program

Anna Váňová, 6. ročník

11. 2. 2005

Úvod

Vzhledem k zvyšující se produkci elektronických dokumentů na internetu a nutnosti jejich uchování pro další generace začala od roku 1998 Kongresová knihovna spojených států vyvíjet program pro dosažení tohoto cíle.

Historie

V prosinci 2000 vyčlenil kongres spojených států 100 miliónů dolarů pro vytvoření národní digitální strategie. Tento úkol byl svěřen právě Kongresové knihovně, která se v oblasti digitalizace informací pohybovala již od roku 1990, tedy mnohem dřív, než vznikla internetová síť v podobě, jakou ji známe dnes.

Výběr Knihovny jako nejvhodnějšího kandidáta potvrdila Rada pro národní výzkum s ohledem na její vytyčené cíle: "zpřístupnit užitečné zdroje Kongresu a americké veřejnosti a udržet a zachovat celosvětový soubor znalostí a dovedností pro budoucí generace".

Již v roce 1990 vznikl program *American Memory*, díky kterému bylo do škol distribuováno na padesát kompaktních disků obsahujících digitalizované informace o historii Spojených států z pramenů Kongresové knihovny. Tento projekt se setkal s velkým ohlaselem. Umožnil přístup k informacím širší veřejnosti a nebyl omezen pouze na prostory knihovny. Z tohoto výsledku jasně plyne žádost veřejnosti po snadno přístupných informačních zdrojích, která vedla k rozvoji internetu až do dnešní podoby.

Cíle

Prvím z cílů stanovených Kongresem bylo vyvinout národní strategii pro sběr a dlouhodobou archivaci digitálních dat a to především pro dokumenty publikované pouze v digitální podobě.

Dalším cílem projektu je zaměřit se na politiku, standardy a technické složky nezbytné pro uchování digitálních dat. Součástí Kongresové knihovny je i Úřad pro autorská práva (U.S. Copyright Office), který se v rámci tohoto projektu zaměřuje na dodržení autorských

omezení pro digitální dokumenty. Široká dostupnost informací a dokumentů v elektronické podobě a jednoduchý způsob reprodukce a úpravy materiálů většinou vedou právě s porušováním autorských práv a odrazují autory kvalitních prací od jejich publikace. Výsledkem výzkumu musí být realizovatelná a dlouhodobě udržitelná doporučení institucím a veřejnosti Spojených států vedoucí nejen ke uchování, ale i ke zkvalitnění obsahu internetu.

Tým

Byla ustanovena skupina vedoucích pracovníků, kteří mají za úkol posoudit role a povinnosti Kongresové knihovny v dnešní elektronické společnosti, kdy Internet umožňuje komukoliv stát se vydavatelem. Knihovna není v tomto projektu jedinou institucí. Úzce spolupracuje s Ministerstvem financí, Správou pro národní archivy a evidenci a příslušnými orgány Bílého domu.

Začátkem roku 2001 byla sestavena Rada pro dohled na národní digitální strategii (National Digital Strategy Advisory Board), která dohlíží na Knihovnu a její partnery při plnění úkolu stvoreném Kongresem.

Plánování

Po sestavení Rady pro dohled hostovala Knihovna koncem téhož roku několik pracovních seminářů a konferencí, na kterých se sešlo přes 140 expertů zainteresovaných oblastí. Předmětem diskusí bylo především téma uchování digitálních informací a otázky týkající se správy autorských práv. Z těchto setkání, která pokračovala v užším výběru v první polovině roku 2002, vyplynula především potřeba najít postup digitálního ukládání, které by odolávalo budoucím změnám v technologiích a standardech a navíc by řešilo problematiku duševního vlastnictví.

Knihovna se na základě těchto výzkumů rozhodla vytvořit několik scénářů pro budoucí vývoj. Tento způsob plánování umožňuje organizacím připravit se na několik možných alternativ, z nichž nelze jednu považovat za nejhorší a jinou za nejlepší. Různé možnosti vývoje poskytují snadnější cestu k včasnému a přesnějšímu plánování než by tomu bylo při stanovení jedné "správné odpovědi" pro daný problém. Tato nalezená pravda by navíc mohla mít jen omezenou platnost v daném časovém období a velmi brzo by mohla být překonána.

Spolupráce

Kongresová knihovna podporuje výzkum vedoucí k nalezení vhodných řešení a postupů i na jiných institucích. Do konce roku 2003 vypisovala odměny v řádu milionů dolarů za výzkum ve třech hlavních kategoriích:

- Praktické aplikace a modely
- Technická architektura digitálního uchování

- Základní výzkum digitálního uchovávání

Začátkem roku 2004 posléze odměnila 8 univerzit a institucí za výsledky práce. Mezi odměněnými byla mimo jiné Digitální knihovna Kalifornské univerzity za projekt na vývoj nástrojů pro archivaci webu, univerzita Emory za vývoj meta archivu (www.metaarchiv.org) nebo univerzita v Illinois, která se zavázala vyvinout kritéria pro výběr uchovánihodných dokumentů.

Architektura

Knihovna sama bádá nejen na poli teoretickém, ale i praktickém. Jedním z výstupů výzkumu je neustále se rozvíjející návrh třívrstvé architektury (Technical Architecture), která má sloužit jako spojovací článek mezi neslučitelnými existujícími a vznikajícími systémy.

Aby tato navržená architektura dosáhla svého cíle, musí splňovat dvě hlavní charakteristiky:

- Popisovat minimální univerzální množinu funkcí potřebných pro digitální uchování informací. V dnešní době mnohé takové funkce existují, ale liší se systémem od systému.
- Nesmí se snažit obsáhnout všechny možné specifické funkce různých systémů.

Tato architektura je publikována již ve své druhé verzi z první poloviny roku 2003. Je rozšířena o nástroj pro interakci mezi různými institucemi a má umožňovat výměnu digitálních objektů.

Zhodnocení

The National Digital Information Infrastructure and Preservation Program je dlouhodobý projekt, který má podle mého názoru velkou šanci na úspěch a je na dobré cestě k jeho dosažení. A to díky vzniku na půdě ekonomicky nejsilnější země, plné podpoře vládních i soukromých subjektů, kterým přinese dosažení cílů projektu zkvalitnění vlastní práce i spolupráce s ostatními institucemi.

Těžko odhadnout, zda bude mít odvedená práce pozitivní dopad pouze pro Spojené státy nebo bude přijata i v ostatních zemích a uniích. Současnost dokazuje, jak je těžké prosadit celosvětově doporučení nebo standardy a vymáhat autorská práva k dokumentům nebo software za hranicemi země původu.

Zdroje

Technical Architecture
Library of Congress Awards
Digital Preservation Program
Building a National Strategy for Preservation